

Lietuvos meno kūrėjų asociacija

„Lėlės“ teatrui niekada nepabos kalbėti apie gėrį, kuris kovoja ir galiausiai nugali

2012-11-09

ŽURNALAS: Kelionė su Bernardinai.lt

TEMA: Teatras

AUTORIUS: Dalia Rauktytė

DATA: 2012-11

„Lėlės“ teatrui niekada nepabos kalbėti apie gėrį, kuris kovoja ir galiausiai nugali

Dalia Rauktytė

Jaukiame Senamiesčio pakraštyje, buvusiuose Oginskių rūmuose, įsikūręs Vilniaus teatras „Lėlė“ šiandien akylai prižiūrimas ir stropiai sergėjamas vadovo Juozo Marcinkevičiaus. Ilgametę patirtį scenoje skaičiuojantis aktorius čia pasitiko ne tik 55-ąją „Lėlės“ teatro sezoną, tačiau taip pat kukliai paminėjo ir savo 60-ies metų jubiliejų. Mažųjų žiūrovų ir jaunųjų „lėlininkų“ mylimas ir gerbiamas teatro „Lėlė“ vadovas sutiko papasakoti ne tik apie lėlių teatro aktoriaus profesijos ypatumus, gyvenimą scenoje, tačiau ir apie kintančio teatro idealus.

Teatre entuziastingai kuriate vaidmenis jau daugiau nei tris dešimtmečius. Tačiau vos baigęs mokyklą iš karto ten nesiveržėte. Kodėl?

Kai baigiau vidurinę mokyklą, apie aktoriaus darbą net nesvajojau. Tuomet buvau visiškai „nenormalus“ vaikas: nei rūkiau, nei piktnaudžiavau alkoholiu. Tuo metu sportavau, skaičiau žurnalus ir labai norėjau tapti civilinės aviacijos lakūnu. Tačiau lakūnu tapti nepavyko, kadangi civilinei aviacijai buvo keliami labai griežti reikalavimai.

Tada stojau į Žemės ūkio akademiją, nes užsimačiau tapti eiguliu. Dar kiek vėliau turėjau tokių draugų „prie meno“, nes 11 klasėje pūčiau tromboną, buvau ir geras skaitovas. Vis dėlto apie aktorystę net minties nebuvo. Pirmais metais neįstojau, dar kitais metais vėl bandžiau, bet tuomet buvo reikalingas stiprus muzikinis išsilavinimas, kurio aš galbūt ir neturėjau, nes dabar jau suprantu, kad nesu tiek muzikalus, kad galėčiau dirbti kokiam nors muzikiniame teatre.

Stojau į aktorinį, nes įtoti tapo principo reikalu – kodėl aš neįstojau per pirmuosius kartus? Mane tai labai sudomino. Per stojimo egzaminus pamačiau visai kitoki gyvenimą. Juk buvau iš kaimo atvažiavęs vaikas. Pamenu, kad labai keistai jaučiausi. Jie, matyt, užgavo tas stygas, kurias mes, kaimo žmonės, ir turime. Esu kilęs iš didelės šeimos, gyvenau vienkiemyje, žaidėme ne su mašinėlėmis, nes tokių žaislų neturėdavome, bet grioviuose, kuriuose darydavome užtvankėles, varlės buvo didžiausi draugai. Kai iš viso šito ateini, supranti, kad ir teatre kalbama apie tuos dalykus, apie kuriuos kažkada fantazavai vaikystėje.

Kaip E. Nekrošius ir sako: „menininkui didelė laimė gimti kaime“, todėl, kad jis turi tų, ypatingų, stygų arba tokių, kuriomis dauguma negroja... Stojamųjų egzaminų metu, kai vyko pokalbiai, buvo atliekami etiudai ir paaiškėjo, kad aš bene labiausiai ir buvau tinkamas ne tiksliesiems mokslams, bet būtent aktorystei – jautrumas, susikaupimas, patylėjimas, susimąstymas...

Kai neįstojau į muzikiniam teatrui renkamą kursą, nuėjau į čia buvusią Kultūros mokyklą (nenorėjau per daug nutolti) ir baigiau dramos būrelio vadovo specialybę. Man labai patiko. Besimokydamas nuvažiavau į Prienus, baigiau savo diplominį darbą, ten man siūlė pasilikti – stoti į Komunistų partiją ir tapti Kultūros skyriaus vedėju. Atsisakiau ir pasakiau, kad noriu aktorinį išbandyti Vilniuje...

Viename interviu esate užsiminęs, kad vos įstojęs į LTSR valstybinę konservatoriją (dabar - Lietuvos muzikos ir teatro akademija) „anei gudrus, anei apsiskaitęs“, tik imlus buvote, patekote į geras Mazūro rankas. Tad kiek Jums padėjo formuotis du, dabar legendomis tapę aktoriai Vitalijus Mazūras ir Dalia Tamulevičiūtė?

Man labai pasisekė. Patekau į kursą, kurį rinko Dalia Tamulevičiūtė, Irena Bučienė ir Vitalijus Mazūras. Kiekvienais metais būsimieji aktoriai buvo renkami tikslingai – vienai grupei ar teatrui. D. Tamulevičiūtė pirmiausiai rinko aktorius. Jai buvo visiškai nesvarbu, kur studentas dirbs, ji sakė, kad neišleis nė vieno iš mūsų, nes jos sąžinė turi būti rami.

Mums labai pasisekė, kad atėjome į teatrą būtent pas Vitalijų Mazūrą. Tas žmogus tiesiog laukė medžiagos – „duokit man molį, aš iš jų nulipdysiu“, bet mes buvome krūvoje, atėjome kaip cementas. Jis pradėjo mus tašyti, ir išėjo visai neblogos skulptūros. 1980-1990 m. – auksinis laikotarpis, su V. Mazūru Lietuvoje kūrėme jau kitoki teatrą... Žinoma, buvo Juozas Miltinis Panevėžyje, vienas su savo teatru, o galbūt ir vienas Povilas Gaidys su savo teatru Klaipėdoje. Ko gero, buvo V. Mazūras ir jo teatras... Buvome šalies teatriniame branduolyje ir tikrai žinojome, ko norime ir ką galime. Dabartiniai teatro žmonės dažnai nori ir gali, bet netampa ryškiomis asmenybėmis. Todėl drąsiai galiu teigti, kad tokie kaip V. Mazūras gimsta vieną kartą per 100 metų.

Jeigu lygintume dabartinį „Lėlės“ teatro aktorių kursą su jūsiškiu, kokių panašumų ir skirtumų išvelgiate tarp šių „lėlininkų“ kartų?

D. Tamulevičiūtė buvo labai sąžiningas ir doras žmogus, todėl siekė, kad ir artistas toks būtų. Nesakau, kad aktoriai yra visiškai kitokie, tačiau jų gyvenimo ritmas visai

kitoks – labai daug dėmesio kreipiama į judesį, dainavimą, šmaikštumą. Žinoma, į šiuos dalykus buvo kreiptas dėmesys ir anksčiau, tačiau tuo metu buvo labai daug skaitoma, visi daug mąstė. Turiu mintyje Akademijos studentus: po pasibaigusių paskaitų mes su draugais būdavome tiek įkrauti, įaudrinti, įelektrinti, kad dar 2 valandas šnekėdavomės apie tai. Dabar visi susirenka, pasibaigia paskaita, ir it tortą suvalgę išsibėgioja, nieko nebelieka, nebent šiek tiek saldumo.

O tada teatrinėje situacijoje buvome nuo ryto iki vakaro. Buvome tokios psichologinės būsenos, kad kiekvieną akimirką galvodavome apie profesiją, apie skaitymą arba kuriamo personažo vaidmenį, ieškodavome paties giliausio taško. Visais būdais stengdavomės išvengti paviršutiniškumo. Tai mums įskiepijo D. Tamulevičiūtė, ji buvo iš tų žmonių, kurie nedirba tik truputį. Ji netausojo savo laiko, sveikatos. Mes pradėdavome repeticijas, paskaitą ir, jai užtrukus, nė vienas studentas neišdrįsdavo pasakyti, jog paskaita pasibaigė, ar kad reikia kur nors išeiti. Būdavo, kad paskaita prasidėdavo 18 val. ir baigdavosi 22 val., o mes išeidavome 1 ar 2 valandą nakties, kai budėtojas mus išvarydavo. Ji buvo toks žmogus, kad tavęs nepaleis, kol visko neišpeš. Tai labai didelė atsakomybė ir, žinoma, talentas. Dabar, žiūrėdamas į Teatro akademiją, nematau tokių pedagogų. Todėl šiandien ir susiklostė tokia situacija, kad Akademijoje dirba visi, kas netingi. Todėl tai atsiliepia ir tik ką mokslus baigusiems aktoriams.

O kodėl taip yra? Trūksta autoritetingo vedlio ar naujosios kartos aktoriams nepavyksta įskiepyti anksčiau egzistavusių idealų?

Dabartiniams aktoriams trūksta vedlio, trūksta to, kuris galėtų viską sujungti. Jie nesudaro kumščio. Tačiau čia akmenėlis ir į Lietuvos muzikos ir teatro akademijos daržą – ji nesugeba įteigti, įtikinti, kad teatras yra kolektyvas. Po vieną teatre pražūsi, todėl aktorių ir nebėra: baigę studijas, jie visi išsilaksto. Taip ir norisi, kad ateitų susistygavęs kolektyvas su vienu ar dviem vedliais, bet svarbiausia – visi krūvoje.

Žinoma, jaunasis „lėlininkų“ kursas man patinka. Mane stebina, kad jie visiškai nepalieti šiuolaikinės globalizacijos, jie mąstantys, galbūt mažiau skaitantys, tačiau yra labiau išprusę ir apsiskaitę nei dabartinis jaunas žmogus. Šiandien apskritai aktoriaus mąstymo, kūrybiškumo svorį pakeitė lengvesnis atlikėjo amplua. Jeigu tu esi staigus, vikrus ir moki labai paviršutiniškai, bet įtaigiai, šmaikščiai, atitikdamas šiuolaikinės visuomenės poreikius kažką pasakyti – tau ateitis garantuota. O jeigu jau semsi giliai – turėsi problemų, nes šiandienos žiūrovas ateina į teatrą ir nori lengvo, greito...

Kokių veiksmų tenka imtis „Lėlės“ teatrui, kad pritrauktų žiūrovą į teatrą, o juo labiau jį išlaikytų?

Kaip ir dabar, taip ir anksčiau žiūrovui, t.y. vaikui, visada buvo reikalingos žinomos pasakos. Pirmiausia į repertuarą įėjo teatro klasika. Buvo kelis kartus perstatytas „Spragtukas“, „Bjaurasis ančiukas“, „Coliukė“, „Pelenė“. Šios pasakos sukosi ir sukosi visą laiką. Pažiūrėjus į istoriją, nors teatras ir yra sukūręs daugiau kaip 150 spektaklių pavadinimų per 55 metus, vis tiek daugiausia dominuoja klasika. Kad ir lietuvių pasakos: jos, aišku, būdavo perrašomos. Pavyzdžiui, „Našlaitės Elenytės“ tema, M. Martinaičio „Avinėlių teismas“, pagal liaudies pasaką yra sukurta. Klasikinis siužetas

turi kažką labai plataus, gilaus, gyvo ir prasmingo. Modernus tekstas sunkiai skinasi kelius į mūsų teatrą.

Kodėl taip yra? Žiūrovas ne toks reiklus?

Taip. Jeigu 2-3 metų vaikas atvedamas į teatrą, vadinasi, jam namuose kažkas skaito pasakas. Dažniausiai skaitomos klasikinės pasakos. Jis tai girdi ir todėl užsinori ateiti į teatrą ir pamatyti. Tada jis supranta, kas vyksta. Žinoma, jis yra su savo fantazija, mes gi niekada nesužinosime, ką jis mato, kai vaidiname. Todėl, man rodos, lietuvių pasakos ir yra tokios žiaurios. Jas tūkstančius metų kūrė iš lūpų į lūpas. Anksčiau galbūt tomis pasakomis gąsdindavo vaikus, dabar iš tų pasakų kuriamas menas, atsiranda simbolika, metaforos, šviesa, mistika. Aš visą laiką sakau: jose yra to, ko žmogus nežino, į ką jis eina, kas yra baisu. Mirtis yra irgi baisi, o visi į ją einam, norim to, ar nenorim.

Žiūrovas išeina iš teatro, uždaro duris, ir vėl tas pats, todėl reikia, kad tai laikytųsi bent kažkiek toje mažoje vaiko galvutėje. Visais laikais taip buvo: mažas vaikas ateina į teatrą, būdamas baltu popieriaus lapu. Paišyk ant jo, ką nori.

Anais laikais mes piešėme niūriomis spalvomis, nespaltvai, bet laikmetis reikalavo, taip gyvenome, kalbėjome. Buvo ir priespauda. Tačiau ir žiūrovas buvo kitoks – salėje sėdėdavo tarsi suokalbininkas.

Šiandien, jeigu tik kabini giliau, tai negirdi iš salės, kad tau pritartų, nes į dabartinį teatrą žiūrovas ateina su kitokia misija – palinksminkit mane, pajuokinkit, pažaiskite. Žinoma, gerai, jei tas žaidimas yra prasmingas. O jeigu tai vienas iš tų teatrų, kuris yra priverstinis – įtikti skoniui? Tada kvailiojama, žaidžiama, būna tokių neskanių pašėliojimų, kurie jokios prasmės neturi. Tačiau juk teatro misija yra kitokia...

O kokia „Lėlės“ teatro misija yra šiandien ir kuo ji skiriasi nuo ankstesniojo laikotarpio?

„Lėlės“ teatro forma kito, tačiau esmė išliko. Teatras niekada nemokė, kaip reikia gyventi, bet iškeldavo problemą. Mažam žmogui iškeldavo vienokių problemų, suaugusiajam – kitokių. Tačiau teatras žmogui visais laikais nurodydavo, kad problema yra. O tai reiškia, kad nepraeik pro šalį – sustok, pamąstyk. Kaip tada sakydavo, taip ir dabar sako. Nesako, kad tu blogai gyveni. Klausia: kur mes lekiam, bėgam, einam? Skaitykim, kurkim, mąstykim, stabtelėkim, nebėkim stačia galva, jei griebi ką nors, tai paimk abiem rankom – sunkiai, pasikelk, pauostyk, pajusk kvapą, paleisk, kad skirtų, o ne iš karto kristų.

Šiandien apie misiją kalbėti darosi sunku, kadangi apskritai keistas žmonių požiūris į teatrus. O tuo labiau į lėlių teatrus. Visi įsivaizduoja, jog čia yra žaidžiama su lėlytėmis, ir kad nuo senų laikų lėlių teatrai labai myli vaikus, bet jiems labai nedaug reikia. Tie, kurie pasiryžta dirbti vaikų teatre, ypač lėlių teatruose, žino, kad jis nebus labai populiarus. Visų pirma aktorius yra su kauke, kitokia apranga, reikalaujama kitokios estetikos, tu niekada nebūsi labai gražiai išdažytas ir labai simpatiškas. Mūsų teatras yra formos teatras, kuriame visumą. Vienas aktorius čia nedominuoja, todėl jis nėra toks populiarus ir įsimintinas. Tačiau taip yra ne tik lėlių teatre. Visi, dirbantys vaikų teatre, puikiai tai supranta.

Su vaikiška dramaturgija, su pjesėmis ar spektakliais dirbant labai ilgai, atsiranda slidus kelias nesuvaikėti. Kaip sakydavo mano dėstytoja, „vaikiškumas nuo suvaikėjimo daug ko skiriasi“. Tai uždeda savo leteną gyvenimui. Vadinasi, reikia ieškoti kitokių būdų, kaip išlįsti iš tos filosofijos, nes visą laiką vaidindamas zuikutį toli nenukeliausi. Reikalinga ir sudėtingesnė dramaturgija, kurią vedame prie suaugusiųjų spektaklių.

Esame „Lėlės“ teatras, gausiai lankomas vaikų, mūsų gera estetika, negadiname vaikų skonio, bet jaunam žmogui reikia krauti į save visko, įskaitant ir sunkią dramaturgiją. Ne be reikalo Oskaras Koršunovas, Gintaras Varnas naudoja lėles savo teatruose. Tai, ką Varnas padarė su Klaudijo Monteverdžio madrigalinėmis operomis ir dabartine Gijomo Apolinero pjesė „Teiresijaus krūtėmis“ – svoris, intelektas, gera vizualinė išraiška (mąstymas, matymas), problema – tai ne dainos, šokiai, estrada, čia jau reikia išmanymo.

Teatras turi būti aukštesnė meno forma, kad žiūrovas grįžęs namo turėtų papildomai pasiskaityti, pasiaiškinti. Todėl tai ir reikalinga, ypač jauniems aktoriams, kad jie „nesuzuikėtų“, o būtų gero mąstymo ir intelekto. Spektakliai suaugusiems lėlių teatre sunkiai skinasi kelią Lietuvoje, nors visame pasaulyje tai yra labai populiari ir lankoma. Žiūrovas lėlių teatre pamato vizualinę pusę, ne tik tekstinę. Žinome, kad dramos teatras labai dažnai slepiasi už teksto ir dauguma ateina tik siužetų pasiklaudyti, pamatyti graudžių situacijų. Lėlių teatrui stipriai perteikia vizualinę teatro pusę.

Tačiau teatras šiandien vartotojiškumo išigalėjimo laikais vis dėlto yra aktualus ir lankomas. Žiūrovo susidomėjimas teatru yra taip pat nemenkas. Tačiau kaip tapti tuo intelektualiu ir mąstančiu žiūrovu, kurio šiandien reikia teatrui?

Kiekvienam aktoriui, režisieriui ir apskritai teatrui yra reikalingas reiklus žiūrovas. Tačiau šiandien jis nereikalauja. Ar jis eis į teatrą, ar į koncertą, ar į kino teatrą, jis, man atrodo, nėra pasirengęs. Į teatrą reikia eiti kaip į teatrą, į kino teatrą kaip į kino teatrą, o į koncertą – kaip į koncertą. Viskas yra reikalinga gyvenime, tik reikalinga save paruošti. Dabar labai dažnai teatrui su savo misija, kvailai šnekant, žvelk giliau, lieka nesuprasti, ant jų burnojama, kad teatras pasikeitęs, neįdomus, senamadiškas. Vienas buvęs kolega, dabartinis žurnalistas pasakė, kad Eimunto Nekrošiaus spektaklių lankomumas yra labai didelis, ten patekti beveik neįmanoma, bet spektaklį perskaito apie 5 proc. atėjusiųjų. Kiti eina tik dėl populiarumo. Pamatyti ir perskaityti spektaklį, pabūti suokalbinkais kartu su aktoriais, režisieriais, kūrėjais yra labai svarbu.

Žiūrovas šiandien nori tokio prabangaus grožio, kurį kasdien gauna iš spaudos kioskuose esančių žurnalų. Tokį grožį jie nori matyti ir teatre, o teatre yra tokie dalykai, kurie yra šleivi, kreivi, juodi, margi, visokie, bet ne gražiai nušlifuoti.

Teatrai tapo kaip galerijomis: teatras primena paveikslus, kuriuose matomi ir modernistai, ir impresionistai, ir naujų krypčių atstovai. Nežinau, ar galima taip sakyti, bet „Lėlės“ teatras yra išsilaikęs, turi savą veidą. Man sunku vertinti, nekorektiška sakyti, kad mūsų spektakliai gal nelabai ir skiriasi nuo to, kas buvo daryta prieš 30 metų. Tikriausiai yra išlaikytas tas mokytojo pradžiamokslis. „Lėlės“ teatras kalba apie

gėrį, kuris kovoja ir galiausiai nugalė. Estetinės, filosofinės pasakos likusios tokios pačios, per daug nemodernintos – siekiame, kad jos tobulintų vaizduotę, atitrauktų nuo televizorių ekranų.

Tačiau ar nesibaiminate, kad vis labiau išsigalint komerciniam teatrui, teks ir patiems keistis, kadangi žiūrovą išlaikyti bus vis sudėtingesnė užduotis?

Teatras kažkiek keičiasi. Jis atitinka ir norus, ir greitį, ir kintantį žmogų. Tačiau nė neabejoju, kad išliks ir teatro noras žvelgti prasmingiau, giliau, tačiau tai padaryti bus kaskart sunkiau. Jeigu ateis žiūrovas, kuris visiškai nerodys noro gelmei, mes tikriausiai būsime priversti keistis mums mažiau priimtina kryptimi...

Vis dėlto Jūsų pastangos prisidėti prie vaikų meninio lavinimo ir ugdymo nebuvo nepastebėtos. Tikriausiai esate vienintelis lėlininkas, kuris buvo įvertintas LR valstybės ordino „už nuopelnus Lietuvai“ medaliu. Ar įvertinimai padeda tikėti, kad tai, ką darote, yra reikalinga?

Kad aš esu „Lėlės“ teatre, dėl to niekada nesigailėjau. Man labai pasisekė, kad susipažinau su V. Mazūru. Kai mūsų kursas atėjo į lėlių teatrą, parengdavome tokius spektaklius, kad niekuo nenusileisdavome kitiems teatrams. V. Mazūro laikais rodyti patys paprasčiausi spektakliai vaikams būtų drąsiai vaidinami šiuolaikiniais suaugusiems. V. Mazūras kelis kartus statė „3 paršiukus ir vilką“, bet jis sugalvodavo vilką su prožektoriais, su sparnais. Jis ir ten išvelgdavo politiką. Jis kovojo, norėjo įkasti. Mes jautėmės gyvai. Nebuvo jokių dvejonų. Tai buvo teatras, turėjęs savo vardą, ir aš ten buvau, kūriau „Lėlės“ teatro veidą ir vardą, todėl neturėjau noro blaškytis.

Dirbdamas teatre turėjau labai daug vaidmenų: ir pagrindinių vaikams, ir suaugusiesiems. Mes gi dirbdavome su puikiais autoriais: M. Martinaičiu, S. Geda, kompozitoriais: Osvaldu Balakausku, Broniumi Kutavičiumi. Galiu drąsiai pasakyti: vaidinau tiek daug, kiek niekas nevaidino. Pasiekiau ir savo rekordą: per metus suvaidinau 270 spektaklių. Šiais laikais tai yra neįmanoma. Vadinasi, buvau tiek užimtas, kad negalėjau pagalvoti apie kažką kitą. Šiek tiek turėjau darbų televizijoje ir kine. Tada baigėsi auksinis teatro amžius, kaip sakoma, teatras gyvena 10 metų, paskui kažkas įvyksta, vėliau vėl atsigauna. Nebūna, kad teatras ilgai būtų vieno lygmens. Jis kaip širdies kardiograma...

Susitaikiau su mintimi, kad nebus Rojaus šioje Žemėje. Mes visą laiką būname šalia Rojaus ir galvojame, kad esame Rojuje. Pajuntame finansinę pusę ir keistą požiūrį, jis nepasikeis. Aš vis tiek žinau, jog jei bus duotas duonos gabalas, tai vaikų teatrams jis visą laiką bus perpjautas per pusę. Gal tai lietuvių mentalitetas: ūkininkai sakydavo, kad vaiko vieta – ant suolo, o prie stalo sėdi darbininkai ir šeimoje dirbantys asmenys, nešantys konkrečią naudą. Kokią naudą neša vaikas? Jokios.

Todėl labai džiaugiuosi Prezidentės įvertinimu, nes kaip pirmas gyvas lėlininkas, gavęs tokio lygio apdovanojimą, turėčiau pasakyti (esu girdėjęs tai Prezidentės kalboje), kad investuotume į vaikus ir gausime grąžą. Matyt, ateina požiūris, kad įvertinama ne tik tai, kas yra populiaru, bet ir tai, kas „knisa giliai“. Tai reikia vertinti. Galbūt tai geras postūmis teatrui.

Kokio teatro šiandien reikia ir kokio labiausiai norėtusi Jums pačiam?

Vieningo. Dabar kiekvienas už save. Režisieriai, vadovaujantys teatrams, nedirba savo teatre. Jie kažkur vyksta, susidaro kažkokia košė. Teatrai liko be veido, yra tik asmenybės, režisieriai, kurie juos tempia. Lietuvoje turime režisierių, bet teatrų nėra. Kad sakytų- šitas teatras, reikia eiti į šitą teatrą, nes visuose jo spektakliuose yra to teatro dvasia. To nebėra.

Nenorėčiau įvardyti, kokio teatro reikia, tačiau, ką ir kalbėjau, teatrai turi grįžti prie savo veido. Kad kiekvienas teatras turėtų savo veidą, kad nebūtų apskritai bet koks teatras, kad teatre nebūtų atsitiktinių spektaklių, pataikaujančių žiūrovui, t.y. komercinių. Norisi, kad teatras būtų ta vieta, kur žmonės eitų, kur ieškotų, tikėtusi kažko, o nesitenkintų vien momentiniu malonumu. Tegul tas teatras būna mažiau lankomas, bet jis turėtų prasmę ir svorį, būtų kaip samtis – pasėmus giliai būtų tirščių, bet ne drumzlinas vanduo...

Kalbino Dalia Rauktytė